

# Forslag til endringer i regelverket om anleggsbidrag

Dokumentet sendes til:

NVE

Avsender:

Statnett

Dato:

25. mai 2018

Ansvarlig:

Thor Erik Grammeltvedt

Direktør Strategi og tariff

## 1 Statnett støtter i all hovedsak NVEs forslag

For å bidra til en mer effektiv lokalisering og dimensjonering av produksjon og forbruk er riktige prissignaler viktig. Statnett støtter derfor NVEs forslag om at nettselskapene skal kreve anleggsbidrag og ta betalt for nettutredninger også i regional- og transmisjonsnettet. Vi foreslår enkelte justeringer og presiseringer i de foreslåtte bestemmelsene som vi mener vil være hensiktsmessige og som vil gjøre regelverket klarere. Statnett mener at reduksjonsfaktoren i regional- og transmisjonsnettet kan settes høyere enn 0,5 uten at prissignalet blir for sterkt. Vi foreslår at denne settes opp mot 0,7. Vi mener også at det eksisterende skillet mellom kvalitet og tjenester som nettselskapet er forpliktet å tilby, og tjenester og kvalitet utover dette, bør opprettholdes. Dette er viktig for å sikre at reguleringen ikke er til hinder for at nettselskapene kan tilby de tjenestene som kundene etterspør.

Statnett støtter NVEs vurderinger av behovet for å styrke prissignalene for å bidra til en samfunnsmessig rasjonell utnyttelse og utvikling av nettet. Aktørene bør stå overfor priser som i størst mulig grad gjenspeiler de samfunnsøkonomiske kostnadene som følger av deres beslutninger, både på kort og lang sikt.

Anleggsbidrag vil være et viktig prissignal for aktørenes valg av dimensjonerende kapasitet og lokalisering for nye tilknytninger og ved behov for forsterkninger. Krav om anleggsbidrag innebærer at de relevante nettkostnadene i større grad vil bli hensyntatt når aktørene gjør sine avveininger og beslutninger. Som NVE også påpeker vil forslaget også gi incentiver til god utnyttelse av eksisterende nett. Både for nettselskapene og kundene er det grunn til å tro at forslaget vil gi samfunnsøkonomiske gevinster over tid.

Statnett er også positive til forslaget om at nettselskapene skal ta betalt for nettutredninger i regional- og transmisjonsnettet. Det tar normalt lang tid å planlegge og gjennomføre investeringer på disse nettnivåene. Derfor er det hensiktsmessig å gi prissignaler også i utredningsfasen og behandle utredningskostnadene adskilt fra anleggsbidraget. Betaling for nettutredninger vil gi nettselskapene et signal om realismen i prosjektene som ønsker tilknytning og sannsynligvis redusere risikoen for feilinvesteringer. Det vil også bidra til at nettselskapene prioriterer riktigere mellom ulike prosjekter som krever utredning av nettinvesteringer.

Vi støtter at det nye regelverket trer i kraft 1.1.2019, herunder den foreslåtte overgangsbestemmelsen for regional- og transmisjonsnettet. Av hensyn til forutsigbarhet og beslutningsprosessen hos både aktører og nettselskaper bør NVE unngå unødig utsettelse av ikrafttredelsen. Generelt mener vi NVEs forslag ivaretar de ulike hensynene på en god måte, både med hensyn på ønskede målsettinger om

riktige prissignaler, forutsigbare og praktiserbare bestemmelser for aktørene samt administrative kostnader ved å praktisere ordningen. For Statnett vil forslaget innebære et arbeid fram mot implementeringen for å tilpasse våre prosesser etter det nye regelverket. Vi må utarbeide en praksis som sikrer transparente og effektive prosesser vis-à-vis kunder og øvrige nettselskap. Denne praksisen vil trolig måtte modnes og videreutvikles etter hvert som Statnett får mer erfaring med ordningen. Med tanke på implementering og de forberedelser som må gjøres i nettselskapene vil vi også understreke behovet for at regelverket kommer raskt på plass, og implementeres med virkning fra 2019.

I det påfølgende gis konkrete innspill og forslag til presiseringer av, eller endringer i foreslåtte bestemmelser.

## 2 Kommentarer til forslaget om endringer i kapittel 14

### § 14-1 Tariffer for ordinære uttak i transmisjons- og regionalnett

Statnett stiller seg positiv til forslaget om at alle regionalnett må beregne marginaltapsprosjenter i eget nett med ukesoppløsning og med egne satser for dag og natt/ helg. Dette vil gi riktigere prissignaler om marginale nettkostnader også på regionalnettsnivå.

## 3 Kommentarer til forslaget om endringer i kapittel 15

### § 15-2 Fastledd for innmating

Av forslaget framgår at transmisjonsnettets fastledd for innmating skal benyttes på alle nettnivå. Vi ser at dette i realiteten er en stadfesting av gjeldende praksis med gjennomgående tariffing av kraftproduksjon. En konsekvens av forslaget, gitt gjeldende EU-tak på innmatingstariffen, er at det stadfester at kraftproduksjon heller ikke i distribusjons- og regionalnettet skal være med og dekke økte kostnader som følge av økte investeringer og økt kostnadsnivå på disse nettnivåene. Dette til tross for at kraftproduksjon ofte er årsak til, og har nytte av de investeringer som gjennomføres. Vi mener forslaget kan bidra til å redusere en tiltrengt fleksibilitet på lengre sikt til å fastsette et nivå på innmatingstariffen på disse nettnivåene. En gjennomgående innmatingstariff understreker også behovet for å heve eller få opphevet gjeldende EU-tak på innmatingstariffen, slik at det er mulig å fastsette et nivå som er mer tilpasset kostnadsdriverne og de samfunnsøkonomiske konsekvensene nasjonalt.

## Kommentarer til forslaget om endringer i kapittel 16

### § 16-1 Når skal nettselskapet fastsette og kreve inn anleggsbidrag

Statnett er positive til NVEs forslag om at nettselskapene skal fastsette og kreve inn anleggsbidrag på alle nettnivå. Vi har to innspill til § 16-1 som gjennomgås nedenfor.

#### **Plikten gjelder også når investeringen utløses av kunder i underliggende eller tilgrensende nett**

Etter vår forståelse innebærer forslaget at nettselskapet også skal fastsette og kreve anleggsbidrag når investeringen utløses av en eller flere kunder som ber om nettilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet i underliggende eller tilgrensende nett. Dette er imidlertid ikke eksplisitt formulert i NVEs forslag til nye bestemmelser. For å klargjøre regelverket foreslår Statnett derfor at det inntas en presisering i den foreslåtte § 16-1 tilsvarende formuleringen energiloven § 3-4 (tilknytningsplikt) om at plikten "gjelder alle konsesjonærer der tilknytningen utløser et investeringsbehov." Vi foreslår derfor at følgende presisering innlemmes i § 16-1, for eksempel som et nytt annet ledd:

*Plikten til å fastsette og kreve inn anleggsbidrag fra kunden gjelder for alle nettselskaper der bestillingen utløser et investeringsbehov*

Investeringer som utløses av bestillinger om bedre kvalitet bør håndteres særskilt.

NVEs forslag til ny § 16-1 innebærer at nettselskapet skal fastsette og kreve anleggsbidrag når kunden ber om "bedre kvalitet", jf. første ledd, bokstav c). NVE skriver i høringsnotatet at "*Med bedre kvalitet mener vi at en kunde etterspør andre strengere krav enn den minimumsstandard nettselskapet plikter å tilby etter gjeldende regelverk.*" I dag er det etter vår vurdering kontrollforskriften § 1-4 som regulerer slike tilfeller. I henhold til § 1-4 annet ledd kan "*Kunden (...) faktureres for merkostnader (...) når han etterspør kvalitet eller tjenester som normalt ikke kan forventes levert.*"

Statnett er enig i at det er ønskelig å harmonisere og tydeliggjøre regelverket. Det er imidlertid etter vår vurdering ikke alle bestemmelsene som regulerer anleggsbidrag som passer når kunden ber om en kvalitet som er bedre enn den minimumsstandard nettselskapet er forpliktet å tilby. Det er særlig deler av bestemmelsene som regulerer anleggsbidragets størrelse, jf. § 16-5 tredje ledd, som vi mener ikke passer. I det såkalte maskede regionalnettet og i transmisjonsnettet vil dessuten en begrensning av betalingens størrelse i tråd med § 16-5 tredje ledd, kunne være til hinder for at nettselskapet kan avdekke om investeringen er samfunnsmessig rasjonell. Det kan også innebære svakere prissignaler enn i dag. Vi utdyper dette synspunktet nedenfor og foreslår en alternativ håndtering av disse tilfellene.

Dagens forskrift

I gjeldende kontrollforskrift reguleres betaling for kvalitet i to bestemmelser:

- § 17-5 annet ledd regulerer at "*Anleggsbidrag ved forsterkning av en tilknytning kan beregnes når kunden krever økt kapasitet eller kvalitet som utløser behov for forsterkning*" (vår utheving).
- § 1-4 annet ledd sier at "*Kunden kan faktureres for merkostnader (...) når han etterspør kvalitet eller tjenester som normalt ikke kan forventes levert*" (vår utheving). Muligheten for å avtale en annen leveringskvalitet enn det som følger av forskrift om leveringskvalitet (FoL), følger av FoL §§ 1-3 og 4-1.

Etter Statnetts vurdering er det naturlig å legge til grunn at de to bestemmelsene ikke innebærer en dobbeltregulering, men regulerer ulike typer saker:

Dagens § 17-5 omfatter, etter vår vurdering, tilfeller der en kunde ber om en kvalitet som konsesjonæren er forpliktet til å levere i henhold til kravene oppstilt i energiloven med forskrifter og konsesjonsvilkår. I praksis vil dette være en leveringskvalitet som oppfyller minimumskravene etter FoL. I følge NVE er det ikke etablert noen praksis knyttet til dette kravet. Etter Statnetts vurdering er det naturlig da slike saker ikke bør oppstå dersom nettselskapene lever opp til sine plikter etter energiloven med forskrifter, særlig tilknytningsplikten.

Alle kunder har krav på en leveringskvalitet som oppfyller minimumskravene i FoL, med mindre det inngås en skriftlig avtale om fravikelighet, jf. FoL §§ 1-3 og 4-1. Etter energiloven §§ 3-3 og 3-4 plikter nettselskapene videre å tilknytte nye produsenter og sluttbrukere, og om nødvendig investere i nettanlegg. Den samme plikten gjelder produksjons- og forbruksøkninger som utløser nettinvesteringer. Ot. Prp. Nr. 62 (2008-2009) slår fast at nettselskapet kan kreve at tilknytningen først skjer når det er driftsmessig forsvarlig. Som det blant annet følger av NVEs høringsnotat, så menes det med driftsmessig forsvarlig at "*tilknytning ikke går ut over leveringskvaliteten til eksisterende kunder*" (side 58). I sum skal derfor regelverket sørge for at leveringskvaliteten til både nye og eksisterende kunder er innenfor minimumskravene oppstilt i FoL.

Dagens § 1-4 regulerer de tilfellene hvor kunden ber om "en kvalitet som normalt ikke kan forventes levert." I lys av regelverket beskrevet ovenfor, så forstår Statnett at dette gjelder tilfeller hvor kunden og nettselskapet inngår en avtale om en leveringskvalitet som er bedre enn det som følger av minimumskravene i FoL, jf. FoL § 1-3. Dette kan for eksempel være avtaler om tosidig forsyning eller krav om en bestemt spenningskvalitet.<sup>1</sup>

Energiloven med forskrifter er ikke, og bør etter vårt syn heller ikke være, til hinder for at nettselskapene kan tilby en kvalitet som er høyere enn minimumsstandarden, så fremt det er samfunnsmessig rasjonelt, jf. energiloven § 1-2 (formål). Dagens regulering åpner for avtalefrihet i slike tilfeller, og legger ikke noen begrensninger på hva nettselskapet *kan* tilby. Fordi nettselskapene driver monopolvirksomhet, sørger imidlertid ordlyden i § 1-4 for at kunden heller ikke i slike saker stilles overfor urimelig høye priser.

#### *NVEs forslag til ny § 16-1*

NVE foreslår at alle bestillinger om "bedre kvalitet" som utløser investeringer skal håndteres gjennom anleggsbidrag. Ny § 16-1 bokstav c) dekker, slik Statnett forstår NVEs forslag, investeringer som i dag reguleres i kontrollforskriften § 1-4. Statnett mener det er uheldig å håndtere disse sakene gjennom anleggsbidrag, særlig i det maskede regionalnettet og i transmisjonsnettet. Regelverket for anleggsbidrag bør kun komme til anvendelse i den grad det passer.

I saker som faller innenfor nettselskapets plikter som regulert monopolist, sørger energiloven med forskrifter og konsesjonssystemet for nødvendig myndighetsinvolvering og kontroll. NVE fører tilsyn med nettselskapene, og kunder som opplever at nettselskapet ikke oppfyller sine forpliktelser kan klage nettselskapet inn for NVE. Unntak fra leverings- og tilknytningsplikten må behandles av energi-myndighetene.

I tilfeller hvor nettselskapet *ikke* er forpliktet til å gjennomføre tiltak eller investeringer, så har myndighetene færre virkemidler, særlig i enkeltsaker. Dette er i seg selv et argument for at regelverket ikke bør oppstille krav som begrenser nettselskapenes mulighetsrom unødige, utover å beskytte kundene mot misbruk av dominerende stilling. Videre vil investeringer, med mindre de er innenfor områdekonsesjonen, uansett være konsesjonspliktige. Nettselskapet må derfor kunne dokumentere samfunnsmessig rasjonalitet overfor konsesjonsmyndighetene. Når det utløsende behovet er en kundes ønske om bedre kvalitet, vil det ofte være kunden som har den relevante informasjonen for å vurdere om tiltaket er lønnsomt. Kundens betalingsvillighet kan da være et viktig virkemiddel for å avdekke denne informasjonen. Reguleringen bør derfor ikke innskrenke avtalefriheten til nettselskapet og kunden utover det som er nødvendig for å beskytte kunden mot urimelig høye priser.

Hovedregelen for beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet er at kunden skal betale sin forholdsmessige andel av halve det relevante kostnadsgrunnlaget, gitt en reduksjonsfaktor på 0,5. Statnett har merket seg unntaket som NVE beskriver på side 41 og 42 i høringsnotatet. Dette innebærer at én eller et fåtall kunder kan belastes hele kostnadsgrunnlaget når det kun er "én eller et fåtall brukere som utløser og har behov for en investering." Dette kan sies å være oppfylt når en kunde bestiller bedre leveringskvalitet enn det nettselskapet er forpliktet til å levere. Unntaket er imidlertid krevende å anvende på kunder som ønsker bedre kvalitet.

---

<sup>1</sup>OEDs uttalelse av 13. mars 2017 om Statnetts konseptvalgutredning for bedre leveringspålitelighet i kraftforsyningen til Nyhamna er etter vår vurdering i tråd med en slik forståelse av regelverket. Statnetts standardavtale om tilknytning og bruk av sentralnettet åpner også for inngåelse av slike avtaler.

Kravet for at unntaket skal kunne anvendes er (som et minimum)<sup>2</sup> at vilkårene i § 16-8 første ledd bokstav b) og bokstav c) er oppfylt:

- Bokstav b) sier at nettanlegget må dimensjoneres ut ifra "*nettselskapets minste standard i forhold til kundens bestilte kapasitet*" (vår utheving). Den enkelte kundens effektuttak vil i mange tilfeller være mindre relevant når investeringen utløses av en bestilling om bedre kvalitet.
- I henhold til bokstav c) må nettselskapet vurdere at det ikke vil være andre kunder som bestiller kapasitet i nettanlegget inntil ti år etter ferdigstilling. Rasjonale bak tiårsregelen er å motvirke strategisk tilpasning – det skal ikke spille noen rolle hvem som er først. Evt. nye kunder som kommer vil imidlertid ikke nødvendigvis ha samme krav til leveringskvalitet som kunden som utløste investeringen. Anleggsbidraget kan da bli et uønsket etableringshinder. Anleggsbidraget vil gjerne bli relativt stort når hele kostnadsgrunnlaget skal fordeles.<sup>3</sup>
- Det vil også være utfordrende å fordele anleggsbidraget mellom kundene innenfor tiårsregelen etter det i forskriften oppstilte kriteriet "kapasitet" når investeringen utløses og utformes for å løse et behov annet enn kapasitet.

Statnett mener dessuten at det er uheldig å basere reguleringen av slike tilfeller på en unntaksbestemmelse.

I distribusjonsnettet, i kundespesifikke anlegg og i de delene av regionalnettet hvor det avkreves anleggsbidrag etter gjeldende § 17-5, så følger det av NVEs forslag til nytt kapittel 16 at nettselskapet i praksis skal ta betalt for "merkostnaden" ved bestillingen. I disse tilfellene vil derfor ikke NVEs forslag i praksis innskrenke nettselskapenes mulighet til å fakturere kunden sammenlignet med i dag. Ordlyden i flere av bestemmelsene i kapittel 16 passer likevel ikke fullt ut i slike saker, da de er utformet med tanke på tilfeller hvor kapasitet er det prosjektutløsende behovet.

### *Konklusjon*

Statnett støtter intensjonen om å tydeliggjøre praksis og legge til rette for mest mulig harmoniserte regler for investeringstilskudd. I tilfeller hvor det prosjektutløsende behovet er en forespørsel om bedre leveringskvalitet enn den minimumsstandard nettselskapet plikter å tilby etter gjeldende regelverk, passer imidlertid ikke det foreslåtte anleggsbidragsregelverket fullt ut. I transmisjonsnettet og de såkalt maskede delene av regionalnettet, vil anvendelse av anleggsbidragsregelverket slik vi ser det dessuten innebære en uheldig innskrenkning av nettselskapenes og nettkundenes avtalefrihet basert på dagens § 1-4. I noen tilfeller vil forslaget kunne være til hinder for at nettselskapet kan tilby den leveringskvaliteten som etterspørres.

Statnett mener prinsippene for krav om betaling av anleggsbidrag kun bør gjøres gjeldende i den grad de passer. Mer konkret så mener vi at de relevante prinsippene som kan komme til anvendelse ved forespørsler om bedre leveringskvalitet følger av §§ 16-2,16-3, 16-4, 16-5 første og annet ledd, 16-6,

---

<sup>2</sup> I nettanlegg med kun en bruker må også vilkåret i bokstav a) være oppfylt.

<sup>3</sup> Dersom man isteden legger til grunn at vilkårene for unntaket ikke lenger er tilstede dersom det kommer nye tilknytninger, og at hovedregelen kommer til anvendelse, kan man alternativt tenke seg en stor omfordeling mellom kunden som utløste investeringen, de nye kundene som tilknyttes og øvrige kunder (gjennom den ordinære tariffen). Dette vil imidlertid gi svært uheldige insentiver til kunden som utløste investeringen om å få andre kunder til å bestille kapasitet i nettet.

16-7 og 16-11. §§ 16-1, 16-5 tredje ledd, 16-8, 16-9, 16-10 og 16-12 bør imidlertid ikke gjøres gjeldende i disse tilfellene.

Vi viser til omtalen av forslaget § 17-4 nedenfor for et konkret forslag til regulering.

### § 16-5 Beregning av anleggsbidrag

Bestemmelsen angir hvordan anleggsbidraget skal beregnes. I bestemmelsens tredje ledd heter det at "*Andelen beregnes etter (...) §§ 16-9 eller 16-10 når kundens bestilling utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere*" (vår utheving). Slik vi leser forslaget så er imidlertid hovedregelen for beregning av anleggsbidrag i nettanlegg med flere brukere gitt av § 16-9. I regional- og transmisjonsnettet kommer i tillegg § 16-10 til anvendelse, med mindre det kun er én eller et fåtall kunder som utløser eller har behov for en investering (jf. omtalen av §§ 16-8, 16-9 og 16-10 nedenfor). I regional- og transmisjonsnettet vil derfor gjerne begge bestemmelsene komme til anvendelse. For å klargjøre dette foreslår vi derfor at § 16-5 tredje ledd endres som følger:

**Kundens anleggsbidrag settes lik en andel av kostnadsgrunnlaget. Andelen beregnes etter § 16-8 når kundens bestilling utløser investeringer i nettanlegg der kunde er eneste bruker, og etter ~~§§ 16-9 eller 16-10~~ § 16-9 eller etter §§ 16-9 og 16-10 når kundens bestilling utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere.**

NVE ber særskilt om innspill på bruken av bunnfradrag. NVE foreslår å fjerne muligheten til å gi kundene et bunnfradrag. Formålet med å kreve anleggsbidrag er å gi kundene et lokalisings-, etablerings- og dimensjoneringsignal. Et bunnfradrag vil bidra til å svekke anleggsbidraget som prissignal. Statnett støtter derfor forslaget om å fjerne dagens mulighet til å gi bunnfradrag. Dette vil også bidra til en likere praksis på tvers av nettselskapene.

### § 16-6 Anleggskostnad

I § 16-6 første ledd foreslår NVE at det kun er "*kostnader for anlegg som kunden benytter som skal inngå i anleggskostnadene*" som anleggsbidraget igjen skal beregnes med utgangspunkt i, jf. § 16-5 annet ledd. Dette innebærer en endring av dagens ordlyd i § 17-5 sjette ledd som viser til "*nødvendige kostnader ved tilknytningen eller forsterkningen (...)*." NVE skriver at hensikten med å endre ordlyden er å beskrive gjeldende praksis bedre.

Etter Statnetts vurdering er dette en uheldig endring, som heller ikke er i tråd med gjeldende praksis. Formålet med anleggsbidraget er å gi kunden et lokalisings-, etablerings- og dimensjoneringsignal. For å gi et mest mulig persist signal må nettselskapene gjennom anleggsbidraget søke å fange opp de kostnadene som kundens bestilling påfører nettet, dvs. kostnadene som kundens bestilling utløser. Statnett er enig i at kunden ikke skal belastes kostnader utover de som er nødvendige for å dekke kundens behov. Men vi er uenig i at de relevante kostnadene alltid vil kunne henføres nettanlegg som det vil være naturlig å si at kunden "benytter". Dette følger også av Olje- og energidepartementets (OED) vedtak til Lyse Elnett AS av 7. februar 2017<sup>4</sup> hvor OED skriver følgende:

*"Departementet vil bemerke at siden investeringer i nettet er sprangvise, vil det ofte være samfunnsøkonomisk rasjonelt å gjøre mer helhetlige tiltak som berører flere kunder når det først skal investeres eller gjøres endringer i nettanlegg. I vurderingen av hvilke kostnader som kan avkreves kunden som utløser en investering ved en større omlegging av et anlegg er det nødvendig å vurdere om tiltaket i sin helhet er nødvendig for kundens tilknytning eller forsterkning, eller om*

<sup>4</sup>[https://www.nve.no/Media/5401/201504519-26-lyse-elnetts-klage-på-nves-vedtak-av-16-februar-2016-om-beregning-av-anleggsbid-1982467\\_1\\_1.pdf](https://www.nve.no/Media/5401/201504519-26-lyse-elnetts-klage-på-nves-vedtak-av-16-februar-2016-om-beregning-av-anleggsbid-1982467_1_1.pdf)

*nettselskapet velger en mer helhetlig løsning fordi det er samfunnsmessig rasjonelt. I sistnevnte tilfelle er det ikke anledning til å avkreve kunden for de deler av investeringen som overstiger kundens behov. Kostnader for tiltak som er helt nødvendige for kundens nettilknytning eller forsterkning, kan derimot inkluderes i anleggsbidraget selv om nettet ikke benyttes av kunden" (side 5, vår utheving).*

Med bakgrunn i OEDs vedtak kan ikke Statnett se at NVEs forslag til ny ordlyd gir en bedre beskrivelse av dagens praksis enn gjeldende ordlyd. Slik vi ser det innebærer forslaget tvert imot en innstramming av gjeldende praksis. Vi mener også at NVEs forslag til ny § 16-5 står i uheldig motstrid til forslaget til ny § 16-1 som nettopp slår fast at den relevante kostnaden er "*anleggskostnaden som blir utløst*".

Statnett mener derfor, i likhet med NVE, at bestemmelsen bør ivareta hensynet til at kunden ikke skal belastes kostnader som følger av at nettselskapet gjennomfører samfunnsmessig rasjonelle tiltak utover det som er nødvendig for å møte kundens behov. Samtidig mener Statnett at anleggsbidraget, for å oppfylle formålet om å gi et prissignal, så langt som mulig bør fange opp de kostnadene som kunden faktisk påfører nettet. Statnett foreslår derfor at ordlyden i ny § 16-6 første ledd endres som følger:

*Det er kun kostnader ~~for anlegg som kunden benytter~~ som er nødvendige for å etterkomme kundens bestilling som skal inngå i anleggskostnadene.*

#### **§ 16-7 Reinvesterings- og fremskyndingskostnader**

NVE ber konkret om innspill på om forskriften bør tillate at nettselskapene selv velger om de bruker teknisk eller økonomisk restlevetid, eller om en av delene bør forskriftsfestes.

Prinsipielt mener vi at det ikke skal være noen forskjell på teknisk og økonomisk levetid. I tilfeller hvor det likevel er avvik anbefaler vi at teknisk levetid legges til grunn, da denne trolig vil gi et riktigere bilde av faktisk forventet levetid. Dersom det åpnes for at nettselskapet selv velger, så bør det være krav om at det enkelte nettselskapet har en fast praksis for å hindre diskriminering mellom kunder.

#### **§§ 16-8, 16-9 og 16-10 Anleggsbidrag i nett med henholdsvis en og flere brukere**

NVEs forslag til ny § 16-5 tredje ledd innebærer at anleggsbidrag skal fastsettes og fordeles etter §§ 16-8, 16-9 og 16-10. Bestemmelsene skiller mellom nettanlegg med henholdsvis én og flere brukere. I tillegg oppstiller § 16-10 egne krav som kommer til anvendelse i regional- og transmisjonsnettet. Statnett har tre forslag til presiseringer og justeringer i disse bestemmelsene. For det første bør det presiseres at én enkelt kunde også kan utløse investeringer i nettanlegg med flere brukere. For det andre mener vi at det må fremkomme av § 16-10 at reduksjonsfaktoren ikke alltid kommer til anvendelse. For det tredje mener vi at reduksjonsfaktoren med fordel kan økes noe. Vi gjennomgår de tre forslagene nærmere nedenfor.

#### **§ 16-9 tredje ledd bør justeres for å ta høyde for at "et gitt antall kunder" i praksis kan være én kunde**

§ 16-9 tredje ledd åpner for at nettselskapet kan fordele hele kostnadsgrunnlaget på et gitt antall kunder dersom vilkårene i § 16-8 bokstav b) og c) er oppfylt. Kostnadene skal fordeles mellom de aktuelle kundene basert på kapasitetsøkningen kundene har bestilt.

Statnetts erfaring tilsier at det ikke er noe i veien for at én enkelt kunde kan utløse investeringer i nettanlegg med flere brukere. Det følger da av ordlyden i § 16-9 tredje ledd at nettselskapet skal fordele hele kostnadsgrunnlaget mellom "de aktuelle kundene", som i slike tilfeller vil være én kunde. Statnett mener at ordlyden i bestemmelsen mer eksplisitt bør ta høyde for tilfeller hvor det er én enkelt kunde som utløser og har behov for tiltaket. Statnett foreslår derfor at NVEs forslag til § 16-9 tredje ledd erstattes av følgende tekst:

*Dersom § 16-8 bokstav b) og c) er oppfylt kan nettselskapet kreve hele kostnadsgrunnlaget i anleggsbidrag fra den eller de aktuelle kunden(e). Dersom kostnadsgrunnlaget skal fordeles mellom flere kunder skal dette gjøres basert på kapasitetsøkningene kundene har bestilt.*

**§ 16-10 andre ledd bør justeres slik at det kommer fram at reduksjonsfaktoren ikke alltid kommer til anvendelse**

Det er noen spesielle hensyn som gjør seg gjeldende i regionalnettet og i transmisjonsnettet, og NVE har derfor foreslått noen egne krav for beregning av anleggsbidrag i disse nettnivåene. Et av disse er at kostnadsgrunnlaget i regional- og transmisjonsnettet skal multipliseres med en reduksjonsfaktor. I henhold til ordlyden i § 16-10 annet ledd ser det ut til at dette alltid vil være tilfelle. I NVEs omtale av bestemmelsene kommer det imidlertid fram at det finnes unntak fra denne regelen. Unntaket kommer til anvendelse dersom § 16-8 bokstav b) og c) er oppfylt. Dersom også § 16-8 bokstav a) er oppfylt skal nettselskapet kreve anleggsbidrag etter § 16-8. Dersom bokstav a) ikke er oppfylt, skal nettselskapet følge § 16-9 tredje ledd. Statnett foreslår at det presiseres i § 16-10 annet ledd at kostnadsgrunnlaget ikke skal multipliseres med reduksjonsfaktoren i slike tilfeller:

*Kostnadsgrunnlaget skal multipliseres med en reduksjonsfaktor lik 0,5 (Statnett foreslår opp til 0,7) med mindre § 16-9 tredje ledd eller § 16-8 får anvendelse.*

Vi er for øvrig enig med NVE i at det er behov for en adgang til å begrense kostnadsgrunnlaget i særskilte tilfeller, som foreslått i § 16-10 tredje ledd.

Statnett mener det er fornuftig med en forutsigbar praksis med hensyn til hva som kan kvalifisere for å representere et særskilt tilfelle. Vurderingen av mulige særskilte tilfeller må ses i sammenheng med både forholdsmessigheten og nivået på reduksjonsfaktoren. I et tenkt tilfelle der en liten enkeltaktør som etterspør økt kapasitet utløser en større investering vil slik vi vurderer det kostnadsgrunnlaget for anleggsbidraget normalt bli relativt lavt. Dette som en konsekvens av både forholdsmessigheten og reduksjonsfaktoren. I tillegg vil kostnadsgrunnlaget for anleggsbidraget være begrenset til de tiltakene som er nødvendige for å imøtekomme kundens bestilling. Vi ser dermed ikke for oss at praktisering av bestemmelsen om særskilte tilfeller vil kunne bli aktuelt i mange tilfeller.

**Statnett foreslår at reduksjonsfaktoren justeres opp mot 0,7**

Fordi investeringer i regional- og transmisjonsnettet som oftest har nyttevirksomheter for flere enn kunden(e) som utløser investeringen, foreslår NVE at anleggsbidrag i disse nettnivåene som hovedregel skal reduseres med en reduksjonsfaktor. Størrelsen på reduksjonsfaktoren har sammenheng med forholdsmessighet, betydning for styrken på prissignalet. Dersom reduksjonsfaktoren settes for høyt kan dette fortrenge lønnsomme investeringer med mindre kostnadsgrunnlaget begrenses i disse tilfellene. En for lav faktor vil svekke treffsikkerheten til prissignalet. NVE foreslår å sette reduksjonsfaktoren til 0,5, men ber om høringsinstansenes vurdering av reduksjonsfaktorens størrelse.

Statnett er enig i at det i mange tilfeller er vanskelig å entydig henføre nytte og kostnader i et såkalt masket nett. Dette gjør det mer utfordrende å fastsette helt korrekte anleggsbidrag, men bør ikke være til hinder for at nettselskapet gir prissignaler. Statnett støtter NVEs metodiske tilnærming for fastsettelse av anleggsbidrag i disse nettene, herunder bruk av en reduksjonsfaktor.

Når det gjelder størrelsen på reduksjonsfaktoren, så er Statnett enig i at det er uheldig dersom denne settes slik at prissignalet blir for sterkt. Samtidig tilsier hensynet til treffsikkerhet at reduksjonsfaktoren heller ikke bør settes for lavt. Etter vår vurdering kan ikke størrelsen på reduksjonsfaktoren vurderes isolert, men må ses i lys av de øvrige kravene til beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet.



NVE foreslår at kundens anleggsbidrag beregnes som en forholdsmessig andel av kostnadsgrunnlaget. Den forholdsmessige andelen finnes ved å dele kundens etterspurte kapasitet på den økte kapasiteten i nettanlegget. Den forholdsmessige andelen vil blant annet reflektere nettselskapets vurdering av kundetilfang og forbruksvekst. Bruken av forholdsmessig andel kan ses på som en fordelingsnøkkel. Kostnadsgrunnlaget fordeles på den ene siden mellom kunder som skal betale anleggsbidrag, både på investeringstidspunktet og innenfor tiårsregelen. Så fremt ikke kunden(e) som utløser investeringen skal avkreves hele kostnadsgrunnlaget eller etterspør hele den økte kapasiteten, så fordeles også kostnadsgrunnlaget mellom anleggsbidrag og ordinære tariffer (øvrige nettkunder).

Slik Statnett ser det, vil man gjennom fastsettelsen av anleggsbidrag som en forholdsmessig andel av kostnadsgrunnlaget ta hensyn til at investeringen også vil ha nytte for øvrige kunder. Bruken av en forholdsmessig andel målt i kapasitet gir i seg selv i mange tilfeller redusert prissignal grunnet kostnadsstrukturen i nettet. Kapasitetsøkningene er som regel sprangvise og kostnadene øker ikke lineært med overføringskapasiteten i MW. Kunden(e) som skal betale anleggsbidrag vil derfor dra fordel av skalaegenskapene ved nettinvesteringer dersom nettselskapet investerer i en høyere kapasitet enn det kunden(e) strengt tatt utløser. I fastsettelsen av reduksjonsfaktorens størrelse må man vurdere i hvor stor grad det er behov for å redusere kostnadsgrunnlaget ytterligere. Slik Statnett forstår NVE så er det et viktig hensyn at prissignalet ikke må bli for sterkt. Statnett mener at bruken av forholdsmessig andel i mange tilfeller vil være tilstrekkelig for å sikre at anleggsbidraget ikke blir for høyt. Vi kan imidlertid ikke utelukke at signalet likevel kan bli for sterkt i noen tilfeller, særlig dersom kunden utløser nødvendige investeringer lenger unna tilknytningspunktet.

Størrelsen på reduksjonsfaktoren må fastsettes på bakgrunn av en skjønnsmessig vurdering av forholdsmessighet. Basert på vurderingene over mener Statnett at reduksjonsfaktoren kan settes høyere enn 0,5 uten at man risikerer at prissignalet blir for sterkt. Fordi verken Statnett eller de regionale nettselskapene har fått opparbeidet seg erfaring med bruk av reduksjonsfaktoren, mener vi det kan være hensiktsmessig å utvise en viss grad av forsiktighet. Vi anbefaler derfor at reduksjonsfaktoren i utgangspunktet settes opp mot 0,7. Dersom erfaringen senere viser at det er grunnlag for å øke reduksjonsfaktoren ytterligere, så kan og bør størrelsen på reduksjonsfaktoren revideres på et senere tidspunkt. Vi viser også til eget vedlegg til vår høringsuttalelse for en faglig drøfting av anleggsbidrag som prissignal.

## Kommentarer til forslaget om endringer i kapittel 17

### § 17-4 Betaling for andre netjtjenester

NVE foreslår at krav om betaling etter gjeldende § 1-4 annet ledd i hovedsak videreføres i ny § 17-4. Unntaket er betaling for "*kvalitet (...) som normalt ikke kan forventes levert*", som foreslås regulert i ny § 16-1. NVE foreslår videre at bestemmelsen blir en *skal*-bestemmelse. For betaling for "*endring av egne nettanlegg som utløses av andre enn nettselskapet*" foreslår NVE at prinsippene ved krav om anleggsbidrag legges til grunn, herunder for beregning av kostnadsgrunnlag og fordeling av dette. I NVEs omtale av bestemmelsen kan det synes som om disse prinsippene også skal legges til grunn ved krav om betaling etter § 17-4 første ledd, bokstav b og c. Dette er imidlertid uklart ut i fra ordlyden i annet ledd som eksplisitt viser til "*betaling for endring av nett*".

Statnett mener at skillet mellom tjenester og kvalitet som nettselskapet er forpliktet å tilby, og tjenester og kvalitet utover dette, bør opprettholdes. Statnett mener derfor at "*bedre kvalitet*" bør reguleres i nye § 17-4, istedenfor i nye § 16-1 som NVE foreslår. Se også omtalen av § 16-1 ovenfor. Vi er for øvrig enig i at "*kvalitet som ikke kan forventes levert*" er noe upresis formulering. Vi mener derfor at denne formuleringen bør tydeliggjøres. Det samme gjelder for "*tjenester som ikke kan forventes levert*".

Videre mener vi at § 17-4 ikke bør begrense avtalefriheten til nettselskapene og kundene mer enn nødvendig. Bestemmelsen bør beskytte kunden mot urimelige priser. Som i dag bør betalingsens størrelse derfor begrenses til "merkostnaden" ved tiltaket. Videre kan det være en fordel, både for kunden og for nettselskapet, at prosessen mellom kunde og nettselskapet formaliseres i større grad enn i dag. Flere av bestemmelsene i kapittel 16 legger til rette for dette og kan være relevante. Utover dette mener vi at det er noe ulike hensyn som gjør seg gjeldende, avhengig av om nettet er "masket" eller ikke.

I henholdsvis distribusjonsnettet, kundespesifikke anlegg etter energiloven § 17-5, samt i de delene av regionalnettet som består av radialer og radielt fellesnett, vil et krav om at kunden skal dekke merkostnaden ved et netttiltak etter vår forståelse i praksis innebære det samme som et krav om at nettselskapet skal legge prinsippene for beregning av anleggsbidrag til grunn. Praktiseringen av tiårsregelen kan imidlertid være utfordrende når investeringen er mer kundespesifikk av natur, noe som vil være tilfelle for investeringer etter § 17-4.

I transmisjonsnettet og i såkalt "masket" regionalnett vil et krav om at nettselskapet skal legge til grunn prinsippene for beregning av anleggsbidrag, etter vårt syn kunne være for innskrenkende. I praksis vil en slik innskrenking kunne være til hinder for at nettselskapet, ved hjelp av kundens betalingsvillighet, kan avdekke kundespesifikk informasjon om lønnsomheten til et tiltak. Dette vil være uheldig også for kunden som etterspør tiltaket, fordi nettselskapet må kunne dokumentere lønnsomheten av tiltak som konsesjonssøkes.

Når det gjelder størrelsen på betalingen for tiltak etter § 17-4 i masket regionalnett og i transmisjonsnettet, så viser Statnett til at investeringer i regional- og transmisjonsnettet ofte vil ha nyttevirkninger for flere enn den eller de kundene som utløser investeringen. Dette er også bakgrunnen for at NVE begrenser størrelsen på anleggsbidrag i disse nettnivåene. Det at tiltak som faller inn under § 17-4 i hovedsak vil være mer kundespesifikke av natur enn investeringer i økt kapasitet, trekker også i retning av at betalingen i slike saker kan være større. Statnett mener at kunden som hovedregel også i disse nettnivåene bør avkreves "merkostnaden" som følger av kundens bestilling.

Også i § 17-4-saker, kan imidlertid tiltaket ha nyttevirkninger for øvrige kunder som det i noen tilfeller kan være relevant å hensynta. Statnett mener derfor at NVE bør vurdere om nettselskapet i særskilte tilfeller skal kunne hensynta slike øvrige nyttevirkninger i fastsettelsen av betalingsens størrelse. De øvrige nyttevirkninger må i så fall kunne dokumenteres.

Når det gjelder kostnader når kunden kansellerer sin bestilling, så legger Statnett til grunn at "merkostnader" i slike tilfeller nettopp vil være de "påløpte kostnadene". En alternativ ordlyd kan eventuelt legges til grunn dersom NVE vurderer dette annerledes.

I dag holdes inntekter og kostnader forbundet med dette utenfor regulerte kostnader og inntekter, jf. § 1-4. NVEs forslag medfører at kostnader og inntekter med slike tjenester skal håndteres på samme måte som tjenester som er anleggsbidragsfinansiert. Det medfører at merkostnaden med tjenestene vil inngå i kostnadsgrunnlaget for beregning av kostnadsnorm uten at variablene som beskriver nettselskapenes oppgave nødvendigvis endrer seg. Det vil medføre at selskaper som har kunder som ber om slike tjenester kan komme dårligere ut av de sammenlignende effektivitetsanalysene. Reguleringen bør ikke være til hinder for at nettselskapene kan levere tjenester som går utover det selskapene vanligvis leverer.

For å sikre en ryddig og transparent prosess mener Statnett dessuten at prosessreglene i kapittel 16 bør komme til anvendelse så langt de passer.

Statnett foreslår at ny § 17-4 utformes som følger:

#### § 17-4. Betaling for andre netjtjenester

Nettselskapet skal fastsette og kreve inn betaling som dekker *merkostnader når en kunde*

- a) *ber om at kostnadene ved endring av egne nettselskapets eksisterende nettanlegg endres, som utløses av andre enn nettselskapet,*
- b) *ber om en kvalitet som er bedre enn det nettselskapet plikter å tilby etter gjeldende regelverk,*
- ~~b) c) påløpte kostnader når kunden ber om netjtjenester som normalt ikke kan forventes levert utover det nettselskapet plikter å tilby etter gjeldende regelverk,~~
- e) ~~d) påløpte kostnader når kunden kansellerer bestilling om ny tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet.~~

*I regional- og transmisjonsnettet kan nettselskapet begrense kravet om betaling i særskilte tilfeller.*

Nettselskapet skal *så langt det passer* følge samme prinsipper ved krav om betaling etter denne bestemmelsen ~~for endring av nett~~ som ved krav om betaling av anleggsbidrag. *Kravene etter §§ 16-1, 16-5 tredje ledd, 16-8, 16-9, 16-10 og 16-12 kommer ikke til anvendelse.*